

Nagy Ernő tanító beszéde, amely 2018. július 6-án Lónyán hangzott el a neves grófi család sírkápolnájának felújítását követő átadása kapcsán:

A Lónyay család

A Lónyay-címer

Tisztelt Miniszter Úr, Képviselő Úr, tisztelt közjogi méltóságok, kedves megjelent vendégeink!

Engedjék meg, hogy a nagy múltú család legjelesebb, hazánk életében leginkább szerepet játszó tagjairól néhány gondolatot megosszak Önökkel!

A Lónyay család a hagyomány szerint a Keme nemzetségből származó ősi magyar nemzetség.

A Felső-Tisza táján több ilyen honfoglalással letelepedett, tősgyökeres magyar család említhető.

Legelső ismert ősük Gurg (György) de Lóna volt, aki 1032-ben Béla herceggel menekült Lengyelországba, s onnan vele visszatérve 1061-ben I. Béla király minden, azelőtt tulajdonát képező, Magyar – és Erdélyországban fekvő birtokába visszahelyezte.

A 13. században, IV. Béla király korában élt a Lónyayak ősei közül László, kit a király a bécsújhelyi csatában tanúsított vitézségeért (e csatában apja és testvére is elhunyt) az I. Béla király által adományozott birtokokban megerősítette.

Lászlónak egy fia született: Berenczei Nane, később Szatmár vármegyei birtokos nemes.

Az ő fia volt Jakab, aki V. István király korában élt, és az uralkodó Szatmár vármegye főispánjává nevezte ki.

E Jakab-tól vezethető le a család egyenes ági leszármazása.

Az említett történelmi személyek tekinthetők a Lónyay család fejeinek, melyet adományok és különböző dokumentumok is igazolnak.

Magyarország történelmében a továbbiakban is számos Lónyay töltött be fontos szerepet.

Közülnk a legnevezetesebbek:

Lónyay Albert, 1504-ben Magyarország velencei követe. Az általa aláírt szerződés értelmében a velencei köztársaság évi 30 ezer aranyat fizetett a királynak, segítségül a törökök elleni háborúban.

A mohácsi vész után a család több tagja Szapolyai János mellett küzd. A fejedelem mellett vitézkednek, mint vezérek, várkapitányok, udvari emberek és köztisztviselők. Legkiemelkedőbb személyiségként Istvánt említeném, aki hetedikként viselte e nevet a Lónyayak között. Híres törvénytudós, tokaji és szatmári várkapitány. Báthory Katalint vette feleségül, mely házasságnak köszönhetően birtokuk tovább gyarapodott.

VII. István fia, Zsigmond, Bethlen Gábor tanácsosa és vezére volt, aki 1626-ban Pozsonyban békeszerződést írt alá, majd jelentős érdemeket szerzett a linzi béke megkötésében is. Mint Kraszna vármegye és Bereg vármegye főispánját a protestánsok nádori méltóságra jelölték, II. Ferdinánd pedig bárói méltóságra emelte. Férfi utód nélkül hunyt el. Egyik leánya, Lónyay Anna, Kemény János erdélyi fejedelem felesége volt.

Lónyay Ferenc II. Rákóczi Ferenc ezredese és főhadbiztosa, a szabadságharc leverése után Poroszországba menekült.

Lónyay János alispán, országgyűlési követ, Bihar és később Bereg vármegyék főispáni helytartója. Az 1838-as pesti árvízkor királyi biztos. A mentés, élelmezés és a rend körüli érdemei jutalmául a királytól titkos tanácsosi méltóságot nyer. Felesége Lónyay Florentina, akinek emlékiratai 1891-ben nyomtatásban is megjelennek.

Fiaik szintén politikai pályát futottak be. Albert Ugocsa vármegye főispánja, a család történetírója.

A népes Lónyay család legismertebb és legnagyobb jelentőségű tagja, egyben a grófi ág alapítója, Menyhért. Fiatalon részt vett Bereg és Szabolcs vármegye

közgyűlési tanácskozásain, nagyon hamar Bereg vármegye országgyűlési követeként képviselte a térség érdekeit. Az országos tanácskozásokban az ellenzék soraiban foglal helyet, és bár a követek közül a legfiatalabb volt, mégis gyakran hallatta hangját. Pénzügyi kérdésekben hatásosan szónokolt a haza érdekei mellett. 1870-től az Andrássy-kormányban ő vezeti a pénzügyi tárcát, kitűnő szakembernek bizonyul, egy új, korszerű pénzügykezelési rendszert honosít meg, lerakva ezzel egy önálló államháztartás alapjait. 1871-ben az uralkodó grófi rangra emeli. Ugyanebben az évben miniszterelnökké nevezik ki.

Még felsorolni is nehéz e kis településünkhöz számos szállal kötődő, népes család történelmileg, gazdaságilag és politikailag jelentős tagjainak névsorát. Valamint a neveikhez fűződő jelentős reformáló, bátor tetteket, amelyekkel hazánk életének meghatározó alakítóivá váltak.

Források:

Feöldy Doby Antal: Lónyay család (1895)

A magyar nemzet története - A modern Magyarország 1848-1896 (1898)

Révai Nagy Lexikona (1915)

A Vasárnapi Újság 1884. november 9-i lapszáma, amelyben Lónyay Menyhért váratlan halálának kapcsán, a politikus dicső életútjára, hazánkért tett szolgálataira, reformáló tetteire több oldalon keresztül találunk visszaemlékezést